

The book cover features a solid coral background. Two black silhouettes of human figures are shown from the waist down, holding hands. The figure on the left is wearing a garment with a pattern of bright blue diagonal stripes. The figure on the right is wearing a garment with a pink and black geometric pattern consisting of triangles and zig-zags. The text is centered in the upper half of the cover.

CHIMAMANDA
NGOZI
ADICHIEOVÁ

CO TI
SVÍRÁ
HRDLO

Povídková
sbírka autorky
bestselleru
AMERIKÁNA

HOST

CHIMAMANDA
NGOZI
ADICHIEOVÁ

CO TI SVÍRÁ HRDLO

Přeložil
Petr Štádler

BRNO 2023

THE THING AROUND YOUR NECK

Copyright © Chimamanda Ngozi Adichie, 2009

All rights reserved

Translation © Petr Štádler, 2023

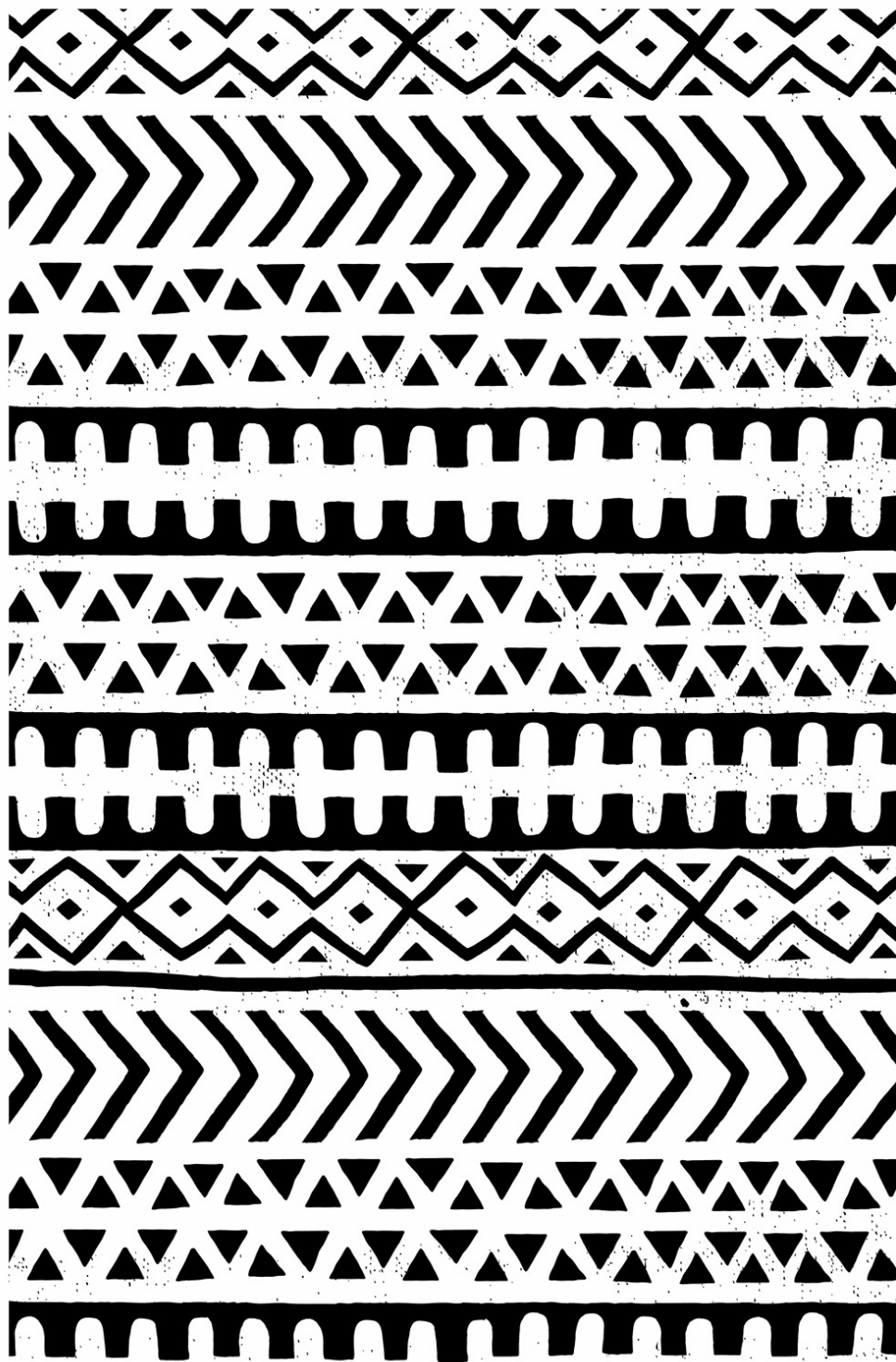
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2023 (elektronické vydání)

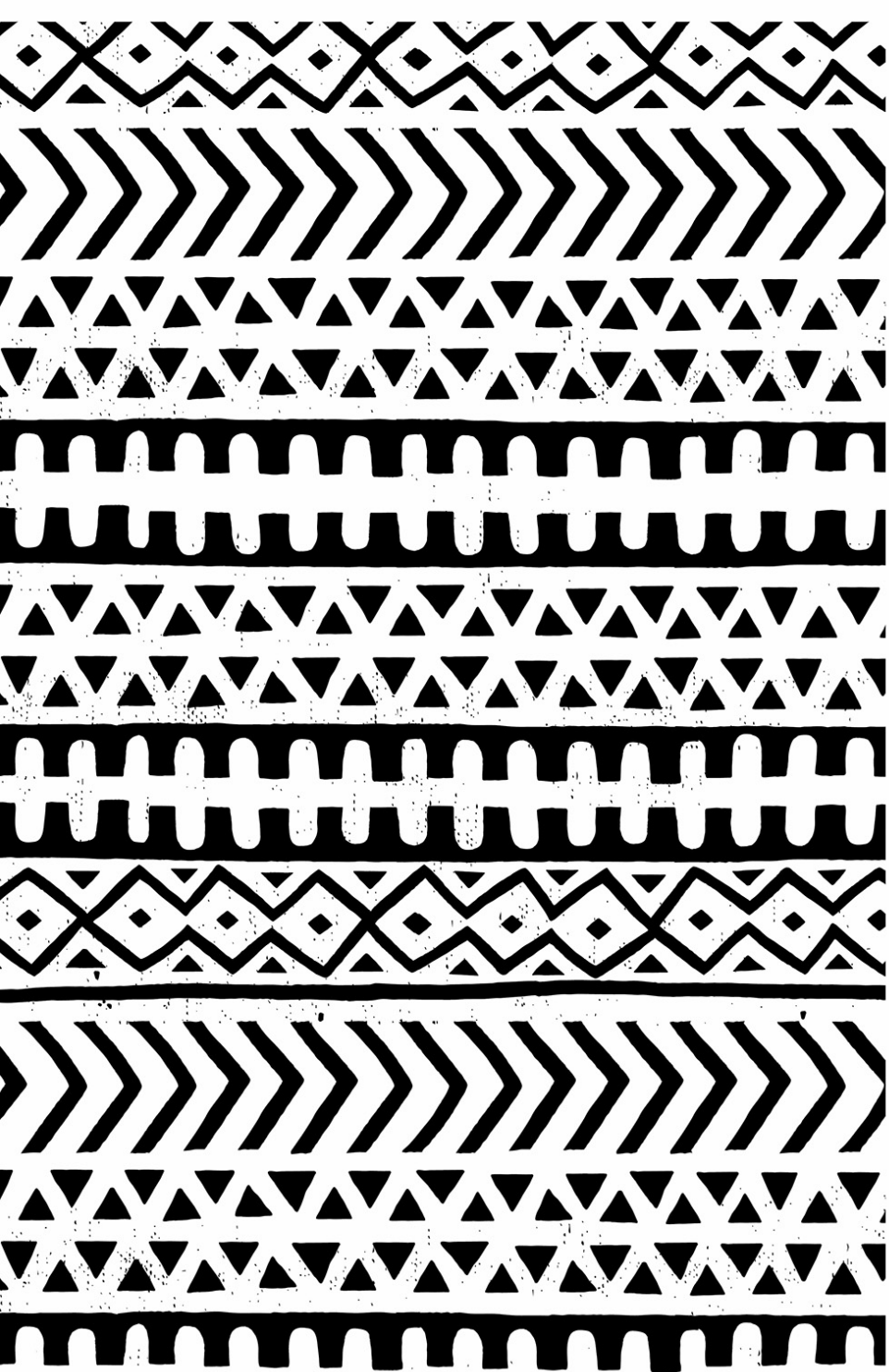
ISBN 978-80-275-1646-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-1647-6 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1648-3 (MobiPocket)

Ivarovi

CELA ČÍSLO JEDNA

Poprvé nám dům vykradl soused Osita. Vlezl dovnitř oknem v jídelně a odnesl si televizi a videorekordér i s *Purpurovým deštěm* a *Thrillerem*, které si otec přivezl z Ameriky. Podruhé nás vykradl můj bratr Nnamabia — nafingoval, že se k nám někdo vloupal, a vzal matce šperky. Stalo se to jednou v neděli — rodiče zrovna odcestovali do Mbaise, odkud pocházel náš rod, za našimi prarodiči, a tak jsme se s Nnamabiou vypravili do kostela sami. Jeli jsme matčiným zeleným Peugeotem 504, bratr řídil. V kostele jsme se usadili vedle sebe jako obyčejně, ale tentokrát jsme se nepoštuchovali ani se tlumeně nechichotali, když měl někdo ošklivý klobouk nebo obnošený kaftan, protože asi po deseti minutách Nnamabia beze slova odešel. Vrátil se těsně předtím, než kněz oznámil: „Mše skončila. Jděte ve jménu Páně.“ Trochu mě to namíchlo. Předpokládala jsem, že si vyrazil zakouřit a za nějakou holkou, protože měl projednou auto pro sebe, ale mohl mi alespoň sdělit, kam má namířeno. Domů jsme jeli mlčky, a když Nnamabia zaparkoval na naší dlouhé příjezdové cestě a šel odejmat, já se zastavila u ixor a pár květů natrhala. Potom jsem vstoupila dovnitř a uviděla, že ještě stojí uprostřed salonku.

„Vykradli nás!“ vyjekl anglicky.

Až po chvíli mi došlo, co říká a co znamenají ty věci rozkramařené po obýváku. Ani poté jsem se ovšem nemohla zbavit pocitu, že to celé působí nějak přehnaně — šuplíky byly dramaticky povytahované, jako by si pachatel přál udělat dojem na ty, kdo to objeví. Nebo možná šlo jen o to, že jsem bratra tak dobře znala. Když se později vrátili rodiče a začali se k nám hrnout sousedi, aby nám vyjádřili účastné *ndo*, a luskali prsty a krčili ramený, seděla jsem zavřená ve svém pokojíku v patře a cítila, jak se mi divně svírá žaludek. Došlo mi proč: věděla jsem totiž, že to provedl Nnamabia. A věděl to i otec. Poukázal na to, že žaluzie nebyly vysazené zvenčí, ale zevnitř (taková nedůvtipnost se Nnamabiovi ve skutečnosti nepodobala, ale asi pospíchal, aby se stihl vrátit do kostela, než skončí mše), a taky že lupič přesně věděl, že matka uchovává šperky v levém koutě své kovové truhlice. Nnamabia upřel na otce tragický, ublížený pohled a pravil: „Vím, že jsem vám v životě oběma způsobil ukrutné trápení, ale takhle bych vaši důvěru nikdy nezneužil.“ Říkal to anglicky a jako vždy, když se hájil, zbytečně sahal po výrazech jako „ukrutné trápení“ a „zneužití důvěry“. Potom se vytratil zadním vchodem a ten den už nepřišel. Druhý ani třetí den taky ne. Dorazil vychrtlý po dvou týdnech, smrděl pivem a brečel, že ho to mrzí a že ty šperky zastavil u hauských překupníků v Enugu a všechny peníze utratil.

„Kolik ti za to moje zlato dali?“ zeptala se ho matka. A když jí to prozradil, popadla se za hlavu, zahekala a zvolala: „*Chi m egbuo m!* Můj Pán mi seslal smrt!“ Jako by zastávala názor, že Nnamabia mohl po tom všem alespoň vyjednat slušnou cenu. Měla jsem chuť vlepít jí facu. Otec Nnamabiovi přikázal, ať to celé sepiše — jak šperky

prodal, za co peníze utratil, s kým je utratil. Říkala jsem si, že Nnamabia stejně nepřizná celou pravdu, a myslím, že tomu nevěřil ani otec, ale jako vysokoškolský kantor měl rád všechno sepsané a pěkně zaprotokolované. Navíc Nnamabiovi bylo už sedmnáct a pěstoval si plnovous. Zrovna se nacházel v tom rozmezí mezi střední školou a univerzitou a na to, aby dostal výprask rákoskou, byl už moc starý. Takže co jiného mohl otec dělat? Když Nnamabia všechno sepsal, otec si jeho zápis zařadil do ocelové kartotéky, kde uchovával naši školní dokumentaci.

„Takhle ublížit matce,“ bylo to poslední, co k tomu otec zamručel.

Jenže Nnamabia ve skutečnosti neměl v úmyslu matce ublížit. Udělal to proto, že její šperky z pravého zlata, které nashromáždila za celý život, byly u nás doma jediná cennost. A taky proto, že v Nsuke to dělali i synové ostatních univerzitních kantorů. V našem poklidném kampusu jsme zrovna prožívali rok krádeží. Kluci, kteří vyrostli na seriálu *Sezame, otevři se* a na knížkách Enid Blytonové, jako malí snídali kornflejky a na základku pro děti kantorů chodili v krásně naleštěných hnědých sandálech, teď sousedům rozřezávali v oknech sítě proti komárům, vysouvali jim skleněné žaluzie, lezli jim do domu a odnášeli si odamtud televize a videorekordéry. O všech těch zlodějích jsme věděli. Místní kampus byl tak malinký — domky na uličkách vroubených stromy se tiskly k sobě a odděloval je pouze nízký živý plot —, že se těžko dalo nevědět, kdo to krade. Když na sebe ale rodiče zlodějíčků natrefili na nějakém neformálním setkání, v kostele nebo na schůzi pedagogického sboru, dál naříkali, jak jim na posvátnou půdu kampusu přichází krást lůza z města.

Tihle mladí zlodějičky byli populární sorta — večer jezdili rodičovským autem, sedadlo posunuté dozadu, ruce natažené na volant. Osita odvedle, co nám ukradl televizi jen pár týdnů před Nnamabiou, byl agilní hezoun, který měl v sobě líbivost zadumaného elegána a nakračoval s ladností kočky; košili nosil zásadně jen bezvadně vyžehlenou. Mívala jsem tehdy ve zvyku nakukovat přes živý plot, a když jsem ho viděla, zavírala jsem oči a představovala si, jak kráčí ke mně, aby se mě zmocnil. Nikdy si mě ani nevšiml. Když nám vykradl dům, mohli se rodiče vypravit k profesoru Ebubemu a požádat ho, ať nám jeho syn uloupené věci vrátí, místo toho ale veřejně hlásali, že to spáchal někdo z městské spodiny. Přitom věděli, že to provedl Osita. Osita byl o dva roky starší než Nnamabia. O trochu starší byla ostatně většina těchhle zlodějíčků, a možná právě proto Nnamabia nekradl u cizích. Možná mu připadalo, že na víc než matčiny šperky ještě nemá věk, případně schopnosti.

Nnamabia byl podobný matce — měl pleť světlou jako med, velké oči a hezké, plné rty dokonalého tvaru. Kdykoliv nás matka vzala na trh, kupci na ni pokřikovali: „Hej, madam, proč jste tu svoji světlou pleť vypejtlvala na kluka a holku nechala tak černou? K čemu bude kluk takovej hezoun!“ A máti se pokaždé uchechtla, jako by si za to, jak je Nnamabia pohledný, se škodolibou radostí připisovala zásluhu. Když Nnamabia v jedenácti rozbil ve třídě kamenem okno, matka mu na zasklení dala peníze a otci to neřekla. Ve druhé třídě zase ztratil pár knížek z knihovny, tak máti napovídala jeho třídní učitelce, že nám je ukradl náš posluhovač. Ve třetí třídě odcházel každý den do školy dřív na náboženství, ale ukázalo se, že tam ani jednou

nedorazil, takže nemohl jít ke svatému přijímání. Matka ovšem ostatním rodičům namluvila, že v den zkoušky měl Nnamabia malárii. Když otci sebral klíček od auta a udělal si z něj otisk do mýdla, ale než ho mohl odnést k zámečníkovi, otec na to přišel, máti brblala cosi o tom, že to Nnamabia jen tak zkoušel a že to nic neznamená. Když otci ukradl z pracovny otázky z písemky a prodal je jeho studentům, matka mu vyhubovala, ale otci pak řekla, že Nnamabia by měl dostávat vyšší kapesné, přece jen už je mu šestnáct.

Jestli bratra trápily výčitky, že matce ukradl šperky, to netuším. Z jeho zdvořilého, usměvavého výrazu jsem po každé nevyčetla, co se mu ve skutečnosti honí hlavou. A rozhodně jsme se o tom nebavili. Matka pak dostala od sester zlaté náušnice, od paní Mozieové, okouzující dámy dovážející zlato z Itálie, si koupila přívěsek s náušnicemi a následně k ní začala každý měsíc jezdit s pravidelnou splátkou, ale o tom, že jí Nnamabia ukradl šperky, už se od toho dne nemluvalo. Skoro jako by předstírání, že neprovedl to, co provedl, mělo Nnamabiovi dát příležitost začít s čistým štítem. A možná by už o té loupeži nikdy nepadla ani zmínka, nebýt toho, že Nnamabiu o tři roky později, když byl ve třetím ročníku na univerzitě, zatkli a posadili do vazby.

V tu dobu zažívaly v našem poklidném kampusu rozmach studentské gangy. Po celé univerzitě jste tehdy vídali cedule s tučným nápisem: STOP GANGŮM. Nejznámější byli Černá sekera, Bukanyři a Piráti. Kdysi to možná bývala neškodná bratrstva, ale proměnila se v jakési mafiánské organizace — osmnáctiletí, kteří si osvojili namistrovaná gesta z amerických rapových videí, podstupovali podivné

tajné iniciace a občas se už někdo z nich dolů z Odimu nevrátil. Začaly se objevovat střelné zbraně, násilnické soukmenovectví, sekery. Mezi gangy propukaly války — nějaký mladík vrhl zálibný pohled na dívku, ovšem ukázalo se, že už s ní chodí kápo Černé sekery, a když si šel mládenec později koupit do trafiky cigaretu, bodli ho do stehna, jenže pak se zase ukázalo, že je to člen Bukanýrů, a tak jeho kumpáni vyrazili do hospody a prostřelili rameno nejbližšímu týpkovi z Černé sekery. Den nato se v menze skácel na hliníkové misky s polévkou zastřelený bukanýr a ještě téhož večera rozmašírovali na pokoji kluka z Černé sekery; jeho CD přehrávač zůstal celý od krve. Přesahovalo to lidské chápání. Bylo to tak nenormální, až se z toho záhy stala normální věc. Holky zůstávaly po přednáškách zavřené na pokoji, kantoři se třásli strachy, a když někde hodně nahlas zabzučela moucha, lidi měli nahnáno. A tak se přivolala na pomoc policie. Proháněli se po kampusu v rozvrzaném modrém Peugeotu 505, vrhali zamračené pohledy na studenty a z okýnek jim čouhaly zrezivělé zbraně. Nnamabia přišel ze školy se smíchem — měl za to, že se policie bude muset vytasit s něčím lepším. Všichni věděli, že gangy mají modernější zbraně.

Rodiče pozorovali Nnamabiovu rozesmátou tvář s tichou obavou. Věděla jsem, že i jim vrtá hlavou, jestli Nnamabia do nějakého takového gangu nepatří. Mně někdy připadalo, že ano. Stejně jako členové gangu se i Nnamabia těšil oblibě, velké oblibě. Kdykoliv ho spatřil někdo z kluků, už na něj volal „Funku!“ — takhle mu přezdívali — a běžel mu potrást rukou. Když se s ním zdravila nějaká holka, zvláště některá z oblíbených Borek, předlouze si ho přivinula. Vymetal všechny večírky, jak ty krotké

v kampusu, tak ty divočejší ve městě, a uměl to se ženskými i s mužskými, za den vykouřil krabičku rothmansek a povídalo se o něm, že dokáže na posezení vypít basu piv. Jindy jsem si zase říkala, že v žádném gangu není, právě protože je tak oblíbený — zdálo se mi, že se spíš snaží se všemi možnými týpkami z gangů družít a žádného si proti sobě nepoštvat. A taky jsem si nebyla úplně jistá, jestli má můj bratr patřičné předpoklady — kuráž, nebo snad naopak nedostatek sebedůvěry? —, aby se ke gangu přidal. Otázku, zda k nějakému patří, jsem mu položila jen jedinkrát. Udiveně ke mně stočil zrak a ty své husté dlouhé řasy, jako by ho ten dotaz ode mě zklamal, a odpověděl: „Jasně že ne.“ Věřila jsem mu. Věřil mu i otec. Jenže na tom, že jsme mu věřili, záleželo pramálo, protože už ho zatkli a z členství v gangu obvinili. To své „Jasně že ne“ mi odpověděl, když jsme ho byli poprvé navštívit ve vazbě, kde ho drželi.

Jak se to seběhlo? Bylo pondělí, venku vlhko. U brány kampusu si čtyři členové gangu počíhali na profesorku v červeném mercedesu. K hlavě jí přiložili zbraň, vystrčili ji z auta a odjeli na Fakultu strojírenství, kde postřelili tři studenty, kteří zrovna šli z přednáškových sálů. Bylo poledne. Já jsem se v tu dobu vyskytovala v nedaleké učebně, a když to tak pronikavě zapráskalo, jako první utekla ze třídy kantorka. Následně se ozval vřískot a po schodech se najednou draly hordy studentů a splašeně utíkaly všemi směry. Venku na trávníku ležela tři těla. Kola červeného mercedesu se rozeskřípěla a vůz ujel. Řada studentů si chvatně pobalila věci a šoféři na *okadách* si za odvoz na parkoviště účtovali dvojnásobnou taxu. Proděkan oznámil,

že veškerá večerní výuka se ruší a že po deváté hodině se nikdo nesmí zdržovat venku. Nedávalo mi to příliš smysl, protože ke střelbě došlo za bílého dne, a možná to nedávalo smysl ani Nnamabiovi, protože ačkoliv zákaz vycházení platil teprve první den, domů do těch devíti nedorazil. Tu noc nepřišel vůbec. Usoudila jsem, že přespál někde u kamaráda — ostatně domů se nevracel každý den. Ráno přišel rodičům oznámit strážný, že Nnamabiu společně s pár členy nějakého gangu zatkli v baru a odvezli antonem. Matka zaječela: „*Ekwuzikwana!* To neříkejte!“ Otec strážnému pokojně poděkoval. Zavezl nás na policejní stanici ve městě. Uvnitř strážmistr žvýkal špinavé víčko propisky. „Vy myslíte ty z toho gangu, co jsme zatkli v noci? Ty odvezli do Enugu. Hodně vážnej případ! Tenhle průsvih s gangama musíme jednou provždycky vyřešit!“

Vrátili jsme se do auta a všechny nás znovu obestřel strach. Nsukku — náš líný, izolovaný kampus a ještě línější, ještě izolovanější městečko — bychom si uměli pohlídat, tam otec znal náčelníka policie. Ale Enugu bylo anonymní — hlavní město státu s mechanizovanou divizí nigerijské armády, policejním ústředím a dopravními úředníky na rušných křižovatkách. V Enugu si policie mohla dovolit to, čím byla pověstná, když pod tlakem potřebovala výsledky: zabíjet lidi.

Policejní stanice v Enugu se nacházela v roztahaném obezděném areálu plném budov. U brány, kde se hromadily zaprášené vraky, stálo na ceduli: ÚŘAD POLICEJNÍHO KOMISAŘE. Otec nás dovezl k obdélníkové buňce na druhém konci areálu. Dvěma policistům za přepážkou předala máti všimné a maso s rýží *jollof*, to vše zabalené v černém

vodotěsném sáčku. Za to Nnamabiovi dovolili, aby vylezl z cely a sedl si s námi na lavičku, kterou zastiňovala deštníkovitá musanga. Nikdo se ho neptal, proč ten večer zůstal venku, když věděl, že vyhlásili zákaz vycházení. Nikdo nemluvil o tom, že byl od těch policajtů nerozum nakráččet do baru a pozatýkat tam všechny popíjející mladíky i barmana. Radši jsme poslouchali, co nám vylíčí Nnamabia. Posadil se na dřevěnou lavici obkročmo, před sebou kuře s rýží v termonádobě, oči dychtivě rozzářené — prostě bavič těsně před začátkem show.

„Kdyby to v Nigérii chodilo jako v týhle cele,“ prohlásil, „bylo by po problémech. Je to tu parádně zorganizovaný. V naší buňce je kápo, kterému se říká generál Abacha, a ten má svého zástupce. Když člověk nastoupí, musí jim zaplatit. Pokud nezaplatí, je v bryndě.“

„A tys peníze měl?“ zeptala se máti.

Nnamabia se usmál. Na čele ho něco štíplo a s tím pupínkem měl obličej ještě krásnější. Igbosky vysvětlil, že krátce po zadržení v baru si strčil peníze do řitního otvoru. Věděl, že pokud je neukryje, policajti mu je seberou, a že je bude potřebovat, aby si na cele zaplatil, že ho nechají na pokoji. Zakousl se do pečeného stehýnka a přešel do angličtiny. „Na generála Abachu to, jak jsem ty peníze ukryl, udělalo dojem. Chovám se k němu úslužně a věčně ho chválím. Když jsme nastoupili, naběhli na nás mazáci. Zpívali nám a my jsme se museli chytit za uši a skákat žabáky. Mě generál pustil po deseti minutách. Ostatní museli hopsat skoro půl hodiny.“

Máti si objala ramena, jako by se do ní dala zima. Otec nic neříkal, jen Nnamabiu bedlivě pozoroval. A já si ho, toho svého *úslužného* bratra, představila, jak si smotává

stonairové bankovky do cigaretových ruliček a následně si strká ruku do kalhot, aby si peníze bolestivě zasunul do útrobu.

Když jsme později odjížděli nazpět do Nsukky, otec pravil: „Tohle jsem měl udělat, když se nám vloupal do baráku. Měl jsem ho nechat strčit pod zámek.“

Máti tiše vyhlížela z okýnka.

„Proč?“ zeptala jsem se.

„Protože tohle s ním konečně zamávalo. Copak sis nevšimla?“ uculil se otec. Nevšimla jsem si. Ten den ještě ne. Připadalo mi, že je Nnamabia v pohodě, když si jen tak skrývá peníze do řitního otvoru a vůbec.

Poprvé bratrem otrásl, když viděl vzlykat bukanýra. Šlo o vysokého drsňáka, o němž se povídalo, že má na svědomí jednu z vražd, a příští semestr se z něj měl stát kápo, a přece se najednou v cele choulil a vzlykal, poté co mu náčelník uštědřil záhlavec. Hlasem, v němž se mísilo znechucení a zklamání, mi to Nnamabia vylíčil den poté, když jsme ho přijeli navštívit. Jako by ho náhle přinutili otevřít oči a spatřit, že ten obdivuhodný vazoun je vlastně jenom fasáda. Druhý šok bratrovi přinesla už za několik dní cela číslo jedna, která sousedila s tou jeho. Dva policajti odtamtud vynesli nafouklou mrtvolu a zastavili se s ní i u Nnamabiovy cely, aby ji každý viděl.

Zdálo se, že z jedničky má nahnáno i kápo bratrovy cely. Když Nnamabiu a jeho spoluvězně pustili na dvorek, aby se umyli — týkalo se to jen těch, kteří na vodu v plastových kyblících od barvy měli peníze —, dozorující policajti na ně často pokřikovali „Nechte toho, nebo si to pohasíte na jedničku!“ Nnamabiovi se o cele číslo jedna zdály

děsivé sny. Neuměl si představit nic horšího než svou celu, kde bylo tak narváno, že běžně stál přitisknutý k popraskané zdi. V prasklinách žili droboučci *kwalikwata* a jejich štípance ukrutně bolely. Kdykoliv vyjekl, jeho spolupuklové mu nadávali, že mu „teče mlíko po bradě“, že je „študentík“ nebo „yeye a cífa“.

Jak mohli takoví broučci tak příšerně štípat? V noci byly jejich kousance ještě horší — to museli všichni spát celým tělem na boku, jen kápo si hověl rozvalený na zádech. Kápo taky rozdělával vodovou polévku s *garri*, které jim den co den šoupli do cely. Každý měl nárok na dvě sous-ta. Tohle nám Nnamabia popsal už během prvního týdne. Když nám to líčil, přemýšlela jsem, jestli ho ta havěť ze zdí pokousala i v obličejí, nebo jestli mu ty uhříky, které se mu rozlézaly po čele, způsobila nějaká infekce. Některé už měly na špičce krémový hnis. Podrbal si je a pravil: „Dneska jsem se musel vydělat vestoje do igelítáku. Hajzl už přetejká a splachujou ho jenom v neděli.“

Vykládal to teatrálním hlasem a já měla chuť ho požádat, ať sklapne, protože si tuhle svoji novou roli trpíte, který musí snášet nejrůznější ponížení, zjevně užíval a nechápal, jaké má štěstí, že mu policajti povolují, aby vyšel z cely a jedl to, co mu přivezeme. Protože nechápal, jakou hloupost udělal, když se ten večer vydal popíjet do baru, místo aby šel domů, a jak vachrlatou má naději, že ho propustí.

První týden jsme ho navštěvovali každý den. Jezdili jsme otcovým starým volvem, protože matčin starší Peugeot 504 byl na cestování za hranice Nsukky potenciálně nebezpečný. Když jsme projížděli přes policejní kontroly, postřehla

jsem, že se rodiče chovají jinak — sice jen nepatrně, ale jinak. Otec už poté, co na nás mávli, ať jedeme, nespouštěl litanie o tom, jak jsou policajti negramotní a zkorumpováni. Už se nevracel k tomu, jak nás jednou nechali hodinu čekat, protože jim odmítl dát úplatek, nebo jak zastavili autobus, v němž seděla má krásná sestřenice Ogechi, jak ji vyhmátli a vynadali jí, že je šlapka, protože má dva mobily, a chtěli po ní tolik peněz, že je v dešti musela prosit na kolenou, ať ji pustí, když její autobus už nechali jet. Matka už nebručela, že „to jsou jenom příznaky zásadnějších problémů“. Teď už mlčeli. Jako by tím, že nebudou policii tradičně kritizovat, mohli nějak přiblížit Nnamabiovo propuštění. Policejní náčelník v Nsukce označil situaci za „ožehavou“. Dostat Nnamabiu v dohledné době z vězení bude „ožehavý“ úkol, zvláště když se policejní komisař v Enugu pozatýkáním členů studentských gangů samolibě chlubil v televizních rozhovorech. Existence těchto gangů byl vážný problém a dění v kauze sledovali i pohlavári v Abudže. Všichni chtěli budit dojem, že v téhle věci něco podnikají.

Druhý týden jsem rodičům oznámila, že za Nnamabiou nepojedeme. Nevěděli jsme, jak dlouho ještě tohle budeme muset praktikovat, a benzin je moc drahý na to, abychom den co den absolvovali tříhodinovou jízdu. Nnamabiovi neuškodí, když se o sebe jeden den postará sám.

Otec na mě vrhl udivený pohled: „Jak to myslíš?“ Matka si mě změřila od hlavy až k patě, načež zamířila ke dveřím a utrousila, že jestli nechci jet, nikdo se mě neprosí. Můžu si tu jen tak sedět a nic nedělat, zatímco můj nevinný bratr trpí. Vydala se k autu. Vyběhla jsem za ní, ale

venku jsem najednou nevěděla, co dál, a tak jsem u ixorového keře zvedla kámen a mrštila ho na čelní sklo tátova volva. Nárazem popraskalo. Slyšela jsem, jak to zakřupalo, a viděla, jak se na skle jako paprsky rozběhly tenoulinké prasklinky. Otočila jsem se na podpatku, vystřelila po schodech do patra a zamkla se v pokojíku, abych se uchránila před matčíným běsněním. Slyšela jsem, jak křičí. Slyšela jsem i otce. Nakonec se rozhostilo ticho. Hrčení motoru se neozvalo. Ten den za Nnamabiou nikdo nejel. Tohle drobné vítězství mě překvapilo.

Jeli jsme za ním druhý den. O tom čelním skle jsme se nezmiňovali, ačkoliv se prasklinky rozutekly jako vlnky na zmrzlém potoku. Policajt za přepážkou, ten přívětivý snědý, se zeptal, jak to, že jsme den předtím nepřijeli. Postrádal matčinu rýži *jollof*. Čekala jsem, že se zeptá i Nnamabia, že ho to dokonce vyvedlo z míry, ale působil až nezvykle věcně; ten výraz jsem u něj ještě nezažila. Ani nedojedl rýži. Neustále stácel zrak ke shluku ohořelých aut na konci areálu, pozůstatkům bouraček.

„Co se děje?“ podívala se máti a Nnamabia začal okamžitě vyprávět, jako by na takovou otázku čekal. Zvolil igboštinu a mluvil monotónně, hlas mu nestoupal ani neklesal. Včera prý jim do cely strčili staříka, snad kolem pětasedmdesáti, bělovlasého a celého svrastělého. Měl v sobě starosvětskou kultivovanost neúplatného státního úředníka. Jeho syna hledala policie kvůli ozbrojené loupeži, a když ho nedokázali najít, rozhodli se, že místo něj zatknou otce.

„Ten chlap nic neudělal,“ uzavřel Nnamabia.

„Ty ale taky ne,“ podotkla matka.

Nnamabia zavrtěl hlavou, jako by tomu matka nerozuměla. V následujících dnech byl zaraženější. Méně mluvil, a když už, tak hlavně o tom staříkovi — jak nemá vůbec peníze a nemůže si zaplatit vodu na umytí, jak si z něj ostatní utahují nebo ho obviňují, že syna ukrývá, jak ho kápo ignoruje a že vypadá vyděšeně a hrozně malinký.

„A ví, kde ten jeho syn je?“ zajímalo máti.

„Už čtyři měsíce ho neviděl,“ odpověděl Nnamabia.

Otec poznamenal něco v tom smyslu, že to, jestli stařec ví, nebo neví, kde jeho syn je, není podstatné.

„Ovšemže ne,“ přisvědčila matka. „Tohle se dít nemá, ale policie se takhle chová v jednom kuse. Když nenajdou toho, koho hledají, zavřou aspoň jeho otce, matku nebo jiného příbuzného.“

Otec si něco ometl z kolena — známka netrpělivosti. Nechápal, proč matka říká něco, co každý ví.

„Ten chlap je nemocnej,“ pokračoval Nnamabia. „Pořád se mu třesou ruce, dokonce i ve spánku.“

Rodiče mlčeli. Nnamabia zavřel termonádobu s rýží a otočil se k otci. „Chci mu trochu tohohle dát, ale když to přinesu do cely, sebere mi to generál Abacha.“

Otec se odešel zeptat policajta za přepážkou, jestli bychom nemohli pár minut mluvit se starcem z Nnamabiovy cely. Tentokrát tam seděl ten světlý jízlivý, který matce za rýží a za úplatek ani nepoděkoval. Otcí se vysmál do obličeje a prohlásil, že by ho mohli vyhodit už za to, že z cely pustil Nnamabiu, a my ho teď žádáme, ať pustí dalšího? Máme snad pocit, že tohle je návštěvní den na internátě? Copak nevíme, že jde o přísně střežené zadržovací zařízení pro kriminální živly? Otec se vrátil

s nepořízenou, posadil se a povzdechl si. Nnamabia se mlčky poškrábal na poďobané tváři.

Druhý den se své rýže prakticky nedotkl. Vyprávěl nám, že policajti v rámci úklidu polili podlahu a zdi cely vodou s jarem a stařec, který neměl na vodu a už týden se nemyl, se do cely rychle nahnul, strhnul si košili a začal si o mokrou, namydlenou podlahu drhnout vetřímým hřbet. Když ho policajti viděli, dali se do smíchu a přikázali mu, ať se svlékne donaha, a nechali ho pochodovat po chodbě. Tomu se řehotali ještě víc a dobírali si ho, jestli jeho zlodějský synátor ví, že má tatík tak scvrklý penis. Nnamabia mluvil se zrakem sklopeným ke své žlutooranžové rýži, a když vzhlédl, uviděla jsem, že tenhle můj protřelý bratr má v očích slzy. Pocítila jsem k němu něhu, kterou bych, kdyby mě o to někdo požádal, nedokázala vysvětlit.

O dva dny později došlo v kampusu k dalšímu útoku gangu — přímo před katedrou hudební výchovy napadl jeden kluk druhého sekerou.

„Výborně,“ konstatovala matka. S otcem se právě znovu chystali k místnímu policejnímu náčelníkovi. „Teď už nemůžou tvrdit, že pozatýkali všechny členy gangů.“ Do Enugu jsme ten den nejeli, protože u náčelníka se to rodičům protáhlo, ale vrátili se s dobrou zprávou. Nnamabiu a barmana měli ihned propustit. Jeden člen gangu začal policii donášet a zaříkal se, že Nnamabia k žádnému nepatří. Ráno jsme vyrazili dřív než obvykle a bez rýže *jollof*. Slunce už tak pálilo, že jsme všechna okýnka měli stažená. Máti byla celou cestu jako na trní. Peskovat otce: „*Nekwa ya! Pozor!*“, jako by ta nebezpečně odbočující auta ve vedlejším pruhu neviděl, měla ve zvyku vždycky, ale tentokrát

to dělala tak často, že ještě než jsme dojeli do Ninth Mile, kde se na auto pokaždé sesypali prodejci s tácy, na nichž se jim vršila *okpa*, vařená vejce a oříšky kešú, otec zastavil a obořil se na ni: „Kdo tady řídí, Uzoamako?“

Uvnitř roztahaného komplexu zrovna někdo ležel pod musangou na zemi a dva policajti ho bičovali. Nejdřív ve mně hrklo, že to je Nnamabia, ale nebyl. Toho mladíka, co se svíjel na zemi a pokaždé, když ho policajtovo *koboko* švihlo, zavřeštěl, jsem znala od vidění. Jmenoval se Aboy a v ošklivém obličejí měl vážný výraz grázla, po kampusu se proháněl v lexusu a říkalo se o něm, že je bukanýr. Cestou na stanici jsem se snažila po něm nedívat. Když nás spatřil policajt ve službě — ten s klanovými symboly na tvářích, který pokaždé, když přijal úplatek, poděkoval slovy „Bůh vám žehnej“ —, odvrátil zrak. Rozbrněla mě kůže po celém těle. Vytušila jsem, že se něco stalo. Rodiče mu předali vzkaz od policejního náčelníka. Policajt na něj ani nepohlédl. O tom propouštěcím příkazu ví, sdělil otci, a toho barmana už propustili, ale s klukem nastala potíž. Matka se rozječela: „S klukem? Jak to myslíte? Kde je můj syn?“

Policajt vstal. „Zavolám šéfa, ať vám to vysvětlí.“

Matka se k němu přihnala a drapla ho za košili. „Kde je můj syn? Kde je můj syn?“ Otec ji odtrhl a policista si košili oprášil, jako by mu ji máti ušpinila, načež se otočil a pochodoval pryč.

„Kde je náš syn?“ zeptal se otec tak tichým, neochvějným hlasem, že se policajt zastavil.

„Odvezli ho, pane,“ odvětil.

„Odvezli?“ zakřičela znovu matka. „Co tím chcete říct? Vy jste mi zabili syna? Zabili jste mi ho?“